

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide vagy a főmunkatárs címére intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előzetes díj:

Egész évre . . . . . 8 korona
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyedévre . . . . . 2 korona

Tanítónak egész évre 4 kor
fél évre . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorági-utca I. szám a a könyvnyomdában. — Ide intézendők a kiadóhivatali előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás után . . . . . 60 fillér.

Nyilttér

Egy sor . . . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezészerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Hitelszövetkezetek.

A szövetkezés eszméje hazánkban hovatóvább nagyobb és nagyobb arányokban kezd tért hódítani.

Ezen fokozatos térfoglalás szembeötlő jeleivel világos bizonyítéka annak, hogy hazánk a fejlődés eme terén a tervezettség és kezdetlegesség állapotából lassankint kezd kibontakozni s egy oly fejlődési fokozatba lép, melyet az eszme érdekében a társadalmi előítéletekkel folytatott szakadatlan küzdelem jellemez. — Itt, a fejlődés eme stádiumában különösen kívánatos az eszme iránt érdeklődést ébreszteni s annak állandó ápolásáról gondoskodni oly módon, hogy a különféle társadalmi érdekesoportok önkénytelenül lássák be a kölesönosság elvén alapuló szövetkezés nemzetgazdasági fontosságát. — Az érdeklődés ébren-tartása tehát főleg itt, a fejlődés második fokán, különös nagy fontossággal bír, mert, ha az eszme ezen átmeneti fokon minden rázkódtatás nélkül keresztül törí magát, úgy diadala minden kétséget kizáró módon biztosítva van. A helyes alapon keresztül vitt szövetkezés azokat, kik anyagi érdekeik megvédése céljából az egyesülés zászlaja alá tömörülnek, anyagilag vagyonosokká, erkölcsileg pedig erősekké teszi. — Külön-külön, az erők egyénekenkénti szétforgácsolása mellett az anyagi boldogulás, mely az emberiségnek közös célját képezi, nem valósítható meg oly mértékben, a milyenben az kívánatos volna.

Anglia, hol a hitelszövetkezetek eszméje már évtizedek óta megtestesülve az igazi jólét kiapadhatatlan forrásává vált, pénzügyileg a legfejlettebb államok sorába tartozik. — Itt most önkénytelenül is az a kérdés merül fel, mi tette hát Angliát a világ elsőrangú pénzpiacává, mi okozta népének oly gyors, mondhatni rohamos meg-

vagyonosodását? Magasan kifejtett ipara mellett bizonyára az a fokozatosan erősödő, egészséges közszellem, az a társadalmi korlátokat nem ismerő közgondolkodás, mely Anglia fiait ott, hol az anyagi téren való boldogulás különféle módjai és előnyei forognak szóban, a szövetkezés zászlaja köré csoportosítja kivétel nélkül és feltartóztatlanul. — Csúpan a különféle társadalmi osztályok ezen egységes gondolkodásának köszönheti Anglia mai jólétét és nagyságát.

A legközelebb megtartott vármegyebizottsági közgyűlés egyik szerintünk igen fontos tárgyát képezte a megyei hitelszövetkezet szervezetének ügye, melyre vonatkozólag azonban érdemleges határozatot nem hozott a közgyűlés, ha csak az az elfogadott indítvány nem számítható annak, melynek értelmében miután ezen nagy horderejű közgazdasági probléma esakis előzetes tanulmányozás után oldható meg sikeresen, az alapszabály tervezet kinyomtatása s annak a megyebizottsági tagok között leendő kiosztása határozati-lag elrendeltetett. — Hazafias örömmel üdvözljük ama megyebizottsági tagokat, kik a megyei hitelszövetkezet szervezésének szükségét elismerve, szavukat a hitelszövetkezet érdekében a közgyűlésen felemelték.

Azonban, míg egyrészt elismerésünknek színtünk kifejezést adni azon hazafias lelkesedéssel szemben, mely a lefolyt közgyűlésen a hitelszövetkezetek eszméje iránt nyilvánult, másrészt részünkről ki nem térhetünk kételyeink elsorlása elől sem, melyeket bennünk az eszme iránt érzett meleg érdeklődéssel párosult lelkesedés támasztott.

Tagadhatatlan, hogy ily nagyfontosságú kérdés esakis alapos áttanulmányozás után oldható meg oly módon, hogy ez a közvárákozásnak teljes mértékben megfeleljen; — ámde az sem

szenvet kétséget — miután az már többször meg-esett, — hogy az eszme, melyért kezdetben a lelkesedés hangjai lobogtak a hazafiasan érző keblekben, a végtelenségig tartó tanulmányozás és tervezettség következtében a feledékenység utvesztőjében rekedt meg, honnan azután többé már nem volt képes felszínre vergődni.

Szükséges lett volna azért szerintünk már most az első lépés alkalmával is ez ügy érdekében oly határozatot hozni, melynek alapján a sikerre vezető előmunkálatok megkezdhetők lettek volna.

Egyébként a hitelszövetkezetek országos rendezését célzó törvényjavaslat remélhetőleg már nemsokára a törvényhozás asztalára kerül. Ezen alkotandó törvény helyes irányu intenciói fogják megadni a nálunk még eseesemőkorát élő ipar fokozottabb mérvben leendő fejlődésének az impulzust. Ezen új törvény fogja megvetni az igazi jólét és anyagi boldogítás szilárd alapjait, ez fogja egyttal megnyitni a vagyonosodásnak hazánkban még ez idő szerint ismeretlen forrásait. Végre ezen új törvény fogja rombadönteni a társadalmi osztályok között eddig fenállott kínai falakat is, minek következtében a közös emberi sorsban rejllő azonos életezel megvalósítása érdekében kifejtett egyttes tevékenység megfogja könnyíteni a létért való küzdelem súlyos terheit.

Ily megvalósulható remények kedvező előjeleit látjuk mi abban az üdvös mozgalomban, mely megyénk arra hivatott tényezőinek élénk érdeklődése mellett a megyei hitelszövetkezet megalakítása érdekében megindult. Adja Isten, hogy az a meleg érdeklődés, mely a megyei hitelszövetkezet ügye iránt a megyebizottsági közgyűlés alkalmával oly élénken nyilvánult: addig is, míg az ige testté nem lesz, állandó maradjon.

Jánossy Gyula.

T Á R C Z A.

Adatok a gömörmezei tisztikar történetéhez.

Azok előtt, a kik figyelemmel kísérték szülőföldem történe érdekében kifejtett gyér munkásságomat, talán feltűnt, hogy egyik-másik ígérettemmel adós maradtam.

Ilyen be nem váltott ígéretem a vármegyei főispánok és alispánok jegyzékének közzététele, a melynek végleges megoldása részemről folyton sok nehézségbe ütközött.

Gömörvármegye ugyanis a XIII. század első felében várispánság volt; egészben-e vagy részben? — bebizonyítva ninesen.

Területéhez tartoztak: Abloneza, Cseke, Harkács, Kövi, Lieze, Ozora, Perbus és Rás vármegyei helységek; továbbá némely más helység a felső vidéken, valószínűleg Otrókocs is, végre a Nógrád területen fekvő: Kozorossan is a gömöri várispánság alá tartozott; a vármegye területéről ellenben Bast nem a mi várföldünk volt, hanem a trenesvármegyei Bolondócz vár tartozékát képezte.

A XIII. század első feléből Gömörvármegye főispánja volt Gyula, Borsnak a fia, a Böngér nemzetségből, a kiknek „Magnus” azaz „nagy” volt az előneve. A század második feléből ismeretesek 1264-ből bizonyos Baas, majd 1265-ből Tumbold a „castrensis Comes Comes scilicet Gumuriensis” a kit V. István király emelt a nemesi rangra. Főispán volt 1268-ban bizonyos Péter, az Illyés fia.

A következő vagyis XIV. évszázadból nevezetesek Leustachus (évszám nélkül); 1355-ből s 1358-ból Széchy György s 1365-ből István mester, Péternek a fia.

Később a Bebekek örökös főispánjai voltak a vármegyének, noha az adománylevelet nem ismeri Hajnik, azonban ez köztudomású, hisz 1391-ben főispán volt Imre, 1396-ban Detre, a ki utóbb az ország nádorispánja gyanánt szerepelt; 1407-ben Domokos, végre 1541-ben Ferencz. A következő években már Balassa Menyhért és Nyáry Ferencz együtt működtek mint főispánok.

A Bebek-család örökös főispáni méltósága 1567-nél nem tartott tovább, miután Györgyben kihalt a fiág. Az örökös főispánság jogalapját Gömörvármegyében különben felderíthetőnek nem hiszi Hajnik Imre sem.*)

*) Értekezések a tört. tud. köréből. Budapest, XIII. köt. 10. szám, 9. lap.

A kezem ügyében eső adatok tehát fölötté hézagok; mindazonáltal megkísérlem Gömörvármegye tisztikarára néve a következő adatokat felelteníteni.

Az 1655. évből hadadi gróf Wesselényi Ferencz, később országbíró s a kunok főkapitánya volt a vármegye főispánja, majd az Andrássyak, a kik közül 1656-ban István, 1711-ben és 1733-ban Péter nevezetesek. A főispánok hivataloskodásának idejét különösen azért is bajos meghatározni, mert azok közül némelyek a legáltalmasabb méltóságokra emeltettek; így lettek időközben egyesek ország bírívái, mások nádorispánokká, voltak, a kik tárnokmesterré, főlovászsza, főasztalnokká, főpohárnokká, főajtónállóvá és koronaörökké léptek elő, s ez által az illetők családja érvényesítette befolyását, nemesak a közel fekvő Torna, Szepes, Borsod, Nógrád és Zólyomvármegyében, hanem a távolabb fekvő Sáros, Liptó, Turóc, Trencsén, Szatmár és Komárom, sőt a legtávolabb eső Arad, Bihar, Fehér, Tolna és Vasvármegyében, végre Szörényben s a Királyhágóntuli részekben is.**)

Mielőtt a vármegye Kis-Honttal egyesült volna, a gömöri uradalnak nagy része a esabrághi Koháryakra szállott, s I. József 1711-ben úgy nevezte ki gróf Koháry Istvánt Hontvármegye főispáni székébe, hogy ha netalán magtalanul halna el, testvéreinek Farkasnak fiúutódjai ölhessenek oda; 1826-nál ez sem tartott tovább, miután gróf Koháry Ferencz kancellár akkor szállott sírba.

1808-ban, az egyesülés után b. Prónay Gábor volt a vármegye főispánja, a Kubinyiak, Fáyak és Hámosok szereplése sokkal közelebb fekvő, hogy sem arról ma tüzetesebben kellene megemlékeznünk.

Nem így az alispánokról, a kik mindenha első tisztviselői voltak a vármegyének A legrégibbnek a neve Sándor 1311-ből tudva van, mikor tehát főispánoknak is kellett lenni, ha alispánok voltak, a mint a XIII. évszázadból hármat esakugyan említettünk is.

A XIV. században mintegy 12 család fia viselték az alispáni tisztet; ilyenek a Perényi, a Bácskai, a Derencsényi, a Tornallyai, a Baloghi, a Kemény, a Malach másképp Reeske, a Kecheo, a Toldy, a Szkárosi, a Bejei és a Fygei családok ivadécai. Más különben vezeték-, illetőleg családnév nélkül is voltak sokan ilyenek

1311. évből Sándor,

1322. évből Jakab,

***) Bartholomaeides: Notitia Cottus Gömöriensis. Leutschoviae, 1808. pag. 404.

1324—1325. évből Miklós,

1326. évből Jakab

1327. évből Domokos,

1330. évből Dénes mester,

1332. évből Mese,

1332—1334. évből Miklós.

1336—1338. évből Jakab,

1338—1342. évből János,

1356. évből János, a Kemény fia,

1358—1359. évből György mester, az Izsák fia,

1359. évből Izsák,

1361. évből Egyed mester, de Kecheo,

mely család tagjai voltak ezek, ki tudná azt ötszáz esztendő mulva megmondani? azt legfeljebb a késő utókor is esak sejteni fogja talán!

A XV. században a fentebb említett családok közül leginkább a Tornallyaiak azok, a kiknek fölénye állandóan tartott. Szerepeltek továbbá huszonkét olyan család tagjai is, a kiknek ivadécai rég letűntek a történelem színpadjáról. Az alispánok sorrendje volt ezen században:

1400. körül Tornallyai Péter,

1402. Danch Miklós,

1402. Miklós, a Mihály fia, de . . . Balugh,

1406. Ivánfalvi Péter,

1413—1414. Czinege Miklós, a Kevecesi János fia,

1418. Miklós mester, Kevecesi Czinege János fia,

1419. Kevecesi Czinege Miklós, a János fia,

1421. Mihályfalvi Bodon Miklós, a Jakab fia,

1423. Szenthersébethi Imre, a Gáspár fia,

1424. Szenthersébethi Imre,

1427. Szentpéteri Tamás diák,

1428. Szentpéteri Tamás diák, mester,

1432. Szenthersébethi Imre,

1432. Kissfaludi — ?

1432. Kováthi Sebestyén,

1440. Lénárthfalvi János, Leonárd fia,

1462. Bekezei Simon és Bannrevei Miklós.

1467. Bannrevei Miklós,

1468. Meléthei Barócz Gergely és Perbesházi György együtt,

1469. Perbesházi György és Derencsényi Imre,

1470. Derencsényi Imre,

1471. Derencsényi Imre,

1475. Derencsényi Imre és Runyai Söldos Vincez,

Írtogassunk, nyesegezzünk.

Mottó: Valeat, quantum valere potest

Kedves hazánk édes magyar nyelve hasonló egy szép kerthez, a melyben gyönyörűbbnél gyönyörűbb virág, édesbűnél édesbű gyümölcs, hasznosabbnál hasznosabb növényei buján terem, gondos kertészek ápoló keze munkája mellett, azonban a szép kert tetsző rózsái s termékeny fái, áldott bokrai között újabb időben haszontalan burján, átkozott griz-gaz, idegen esemete és fattyu-hajtás is bőven tenyészik. Hiába fáradoz néhány gondos kertész a maga fáradozatlan legényeivel, szorgalmas inasaival, nem győzik megfeszített munka mellett sem kiirtani a gyimetyomot, a buján tenyésző katangköröt, természetlen ágakat.

De mellőzzük a hasonlatot. Beszéljünk képek nélkül. — A magyar nyelv telidesteli van a tagozott beszéd ezer meg ezer bajával, száz meg száz szépségével. Egymást éri benne a „rózsánál rózsább“ finomság, lépten-nyomon követi egymást a magyar ajkon, a hazai költők, írók, jelesek írtaiban, a nép romlatlan beszédében a remek fordulat, a szebbnél szebb kifejezés, az erő, a báj, a gyönyögség, a kellem, a fenség, a szoborszerűség, a festés, a meleg érzés, a szenvedély számos árnyékata, a jól eső szójáték, hangokban nyilatkozó hűv, a guany, a kevés szóval sokat mondani tudó képesség, a játszi enyvelgés, a fájtalomban jelentkező szóközösség, melynek alkalmazásánál mintegy fájó kedvét találja a magyar szív. Szóval a magyar nyelv nemes idiotismusa, kitűnő sajátossága, eleven eszjárása, a fogalomnak és tárgynak megkapó felfogása és találó jellemzése nyilvánul és jelentkezik folyton-folyvást a romlatlan magyar beszédben.

Azonban fájdalom! újabb időben azt a nyelvet, a melyen Pázmán dörögte hatalmas beszédét, a melyen Mikos és Faludi eladdig nem ösmert, törül metszett módon írtak, a melyen Vörösmarty, Tompa, Petőfi, Arany, zengettek, s a mely nyelvnek közmondásai, szólasmódjai, dalai más nemzetek irigységének és bámulatának tárgyai lehetnek, — mondóm, a szép magyar nyelvet napjainkban sok veszély fenyegeti.

Haladtunk előre, művelődünk, elsajátítgatjuk a más népek tudományát, szokását, de — sajnos — átveszünk tőlök sok rosszat is, hogy többet ne említsék, az idegen kifejezéseket, rossz szólasmódokat.

Nagy mértékben terjedt el hazánkban a hirlap mohó olvasása, az idegenszerűség utánzása; akarva nem akarva esorbát ejtünk a szép magyar beszéd, tarkítjuk idegen szavakkal; vagy magyar szóval fejezzük ugyan ki magunkat, de nem magyarul; nem magyar zamattal, hanem kores fajzatu szólasmóddal, s a helyett, hogy saját jó nyelvérzékünkre támaszkodnánk, követjük a német vagy deák gondolatmenetet, használjuk a kores alkotású szokat, szörnyszülött kifejezéseket.

Bizony sokszor nem azért ülünk fel a beszéd gyorsan haladó szekerére, hogy magunknak hasznát keressük vele, hanem hogy önnön tajunknak ártalmára legyünk. Istenem! a magyar városban is hány meg hány tősgyökeres magyar ajkáról jövő rossz kifejezés ütötte meg jó magyar fülemet; Isten a megmondhatója, mennyi és mennyi haszontalan idegenes mondatzerkesztés sebzé meg magyarul érző szívemet; magyarul gondolkozó lelkem be sokszor jadt fel a kores (német vagy tót) kifejezések hallatára. (Természetesen sok szép magyar kifejezés is hallottam!) Azért, ha e lapok szíves olvasói, kikhez kedves emlékek kötik esekély személyemet, ha nem vennék rossz néven, hébe-hóba megszólalnék ez irányban és ha tetszéssel találkozni s nem maradna pusztában elhangzó a szavam: olykor-olykor irogatnék valamit, hol bemutattam néhány gyimetyomot, töviset, kórót, hogy ezeket kiirthassuk nyelvünk díszes kertéből és a fattyu hajtások növekedése ellen biztos szert ajánljak azoknak a hazafiaknak, kiknek szíve-lelke hajlandó a jobbnak követésére s a rossznak mellőzésére.

Nelvünk szépségeit, gondolom, sokan ismerjük, de nem mindig alkalmazzuk; pedig be könnyen tehetnők, ellenben rossz magyarságot alkalmazunk olykor talán könnyelműségből vagy feledékenységből, néha szenvelgésből (affectatio) vagy másoknak, kivált a hirtelen és gyakorta rosszul írdító hirlapíróknak önkéntelen utánzásából.

Ez uttal néhány gonosz fajzatu és dűb-láb burjánmutatót fel s kérem kedves hazafiaink, sziveskedjenek azokat, ha velök találkozni, velem egyetértve írtogatni, nyesegetni.

A griz-gaz ellenében azonban felmutatok szemem szedett, törül metszett szép magyar virágokat is. Ezeknek ápolását, kedvelését, aztán melegen ajánlom a velem együtt érzők szíves indulatába.

Kezdjük hát a tanulmányos sétát a hazai nyelv terjedelmes kertjében.

Kérem, kövessék nyomdokimat.

1. *Zavadzal.* Itt hallottam először. Tót mákvirág ez a szümmire való, tépjük ki, ne foglalja el a jó helyét, s dobjuk vissza oda, a honnan jött. Van erre elég sok jó magyar szólás, p. alkalmatlankodik, utjában áll, akadályoz, gátol. Tehát e helyett: „ne zavadzáljon itt!“ több jó magyar mondás van. Élünk azok valamelyikével, p. így: Ez a szok utamban van, ellököm innen.

2. *Kömnitv.* Tótországából került ez is. Ezt is itt hallam először, és igen gyakran. Másutt kéményseprő, kéménykötő a neve.

3. *Daczára annak, hogy...* Gyönyörűséges gyom, hozzánk a német szomszéd kertjéből került. Ott szép is lehet, tán rövidebb a mi jó magyar szólásunknál? Tagadom. Szébb volna tán? Tagadom. Nincs rá jó magyar mondásunk? Dehogyan nincsen! Ime mondhatjuk sokféle képen és jobban is, szebben sőt még rövidebben is. Lássuk:

Miért vették ezt használatba magyarjaink? Nem értem. Tán rövidebb a mi jó magyar szólásunknál? Tagadom. Szébb volna tán? Tagadom. Nincs rá jó magyar mondásunk? Dehogyan nincsen! Ime mondhatjuk sokféle képen és jobban is, szebben sőt még rövidebben is. Lássuk:

Noha (jöllehet, ámbár, bár, habár) esett az eső, mégis ki kellett mennünk a mezőre. Vagy így: Esett az eső, mégis ki kellett mennünk. Vagy így: Az eső ellenére is ki kellett mennünk a mezőre.

4. *El lett határozva,* hogy bált tartanak a napdijasok. *Meg lett szüntetve a koldulás.* *Ki lett mondva,* hogy a ház bérbe adatik. Ez is hitvány fattyu hajtás. Osztrákok terjesztették köztünk. A magyar ember így beszél... Azt határozták (a napdijasok), hogy bált tartanak. A koldulást megszüntették.

Kimondták a határozatban, (azt határozták el), hogy a házat bérbe adják.

Másszor is, ha tetszik, de mindig divatosat.

Magyar Bendegúz.

Törvényszéki esarnok.

Könnyű testi sértés — súlyos következményekkel.

— Járásbírósi tárgyalás 1893. július 17-én. —

Élénk és lankadatlan érdeklődés közepette tárgyalta a rimaszombati kir. járásbírósg f. hó 17-én Landau-Sacher Máriaának Löfkovies Lipót ellen még az 1890. évben folytatba tett fenytő perét.

Az egy ízben már végtárgyalás alatt volt ügy újabb elbírására okul és alkalmul az szolgált, hogy a jogerősen elítelt vádlott beszerzett újabb bizonyítékai alapján perújítással élt, s ezen perújítás folytán az ügy újra felvételét, daczára a magán panaszosno képviselője által igénybevett jogorvoslatoknak, ugy a helybeli kir. járásbírósg, mint a kassai kir. ítélőtábla elrendelte.

- 1531. Csetneki András és Zabari Benedek,
  - 1532. Csetneki András és Sankfalvi László,
  - 1533. Csetneki András és Zabari Benedek,
  - 1536. Sankfalvi Hős László és figői Csató Dánián,
  - 1540. Csomporházi Sompör Gergely és Alaschka Pál,
  - 1544. Sankfalvi Hős László és Abafalvi Zoráth Ferencz.
  - 1547. Csomporházi Sompör Gergely és Alaschka Pál,
  - 1550. Tornallyai Ferencz és Széchy Dömötör,
  - 1553. Sankfalvi Hős László,
  - 1554. Csomporházi Sompör Gergely és Figei Csathó János,
  - 1560. Tornallyai Ferencz,
  - 1567. Derenesényi Ambrus,
  - 1569. Derenesényi Ambrus,
  - 1572. Korláth Lázár,
  - 1573. Korláth Lázár „alsó kálósai“,
  - 1573. Barna Ferencz,
  - 1575. Korláth Lázár,
  - 1576. Puthnoki Puthnoki Mihály,
  - 1577. Lorántfy György,
  - 1578. Barna Ferencz,
  - 1578. Putnoki Mihály,
  - 1580. Lorántfy János egyszersmind zempléni alispán,
  - 1580—1583. Barna Ferencz,
  - 1583. Soóry Pál,
  - 1586. Soóry Pál,
  - 1588. Osgyáni Bakos János,
  - 1589. Osgyáni Bakos János,
  - 1591. Osgyáni Bakos János,
- A XVII. században a török hódoltság következtében a viszonyok sokat változtak, de azért a Tornallyai és a Danch-esalád rendületlenül megállotta helyét s más mint a Kisfaludi Thar a Mihályfalvi Forgon, a Szendrői Török, s a Karnuchi és Gyezey-család egy-egy tagja alig lépett előtérbe.
- Ismeretesebb alispánok:
- 1600. Gyezey Farkas,
  - 1611. Tornallyai György,
  - 1615. Kisfaludi Thar Gaspár,
  - 1622. Forghon Péter, de Mihályfalva,
  - 1625—1628. Forghon Péter, de Mihályfalva,
  - 1632. Hamvai György,
  - 1678—1685. Danch János,
  - 1680. Gyezey Gábor.

Az újrafelvétel fentemlített határnappán szokatlana nagyszámú közönség jelent meg a járásbírósgnak más-kor csöndes, szerény tárgyaló szobájában. Növelte az érdeklődést azon körülmény, hogy a magánvádlóno egyenesen ezen alkalomra a nagyevű Eötvös Károly jogsegélyéhez folyamodott, ki a képviselőlet el is vállalta s fiát: Dr. Eötvös Bálint ügyvédjelöltet bizta meg azzal, hogy őt a tárgyaláson helyettesítse. A rokonszenves külsejű fiatal jogi képviselő jelenléte közfelfűnést keltett és élénk szővítára adott alkalmat azokban a körökben, melyekben az ügy esélyeire nézve még a tárgyalás kezdete előtt megindult a vita és a találgatás.

Viszont a védelem elő, mely a ballépésért már eddig is súlyosan szenvedett fiatal vádlott érdekeinek előmozdítására volt hivatva, szintén magasra felesigazott várakozással néztek. A védelmet a perújítás óta Dr. Cziner Miksa a helybeli ügyédi kar képzett fiatal tagja viszi, ki a tárgyaláson védőtársául, esetleg helyettesül Dr. Kúrez Jakab miskolezi ügyvédet, az ottani ügyédi kar egyik jeles kriminalistáját nevezte meg.

A felek városunk társadalmának ismert egyéniségei. A komoly magánpanaszosno előkelő nyugalommal, ugy-szólván fagyos közönynyel, a vádlott kimért feszességgel jelent meg a bíróság előtt. A rokonszenves, éles judiciummal rendelkező fiatal bíró, Cseh István pedig a nálunk szokatlan nagyszámú hallgatóságtól legkevésbé sem alterálva, megszokott biztossággal, teljes otthonossággal és komoly méltossággal vezeti a fásasztóan hosszú tárgyalást.

Ez röviddel 9 óra után vette kezdetét, magánpanaszosno kihallgatásával, a ki az alapperben tett vallomását egész teljességében fentartja. Rokonszenves előadása némileg szenved azon törekvés miatt, hogy az orvosi szakvélemény kifejezéseit híven igyekszik visszaadni. A szenvedett bántalmak emlékét egyébiránt bámulatos közvetlenséggel őrizte meg, mennyiben az alapperbeli valomástól alig itt-ott tért el.

A tárgyaló bíró erre átadja a szót; illetve a kérdés jogát a magánpanaszosno képviselőjének: Dr. Eötvös Bálintnak. Utóbbi azonban kérdések intézése helyett terjedelmes előterjesztésben egy meglepő új körülményt érvényesít a vádlott terhére. Felmutatja ugyanis dr. Bökke Gyula egyetemi tanár orvosi bizonyítványát, mely szerint magánvádlónál, annak két nappal a tárgyalás előtt való orvosi megvizsgálata alkalmával dobhártyarepedést észlelt, mely még ma is gyógyulatlan. Ennek alapján Eötvös, minthogy ehhez képest nem könnyű testi sértés vétsége, hanem súlyos testi sértés büntette forog fenn, kéri az ügyet a büntett elbírására hivatott törvényszékhez áttenni.

Dr. Kúrez Jakab védő ezzel szemben kifejti, hogy a felmutatott orvosi bizonyítvány egy szóval sem állítja, hogy a constatált fűlbaj a három év előtti bántalmazástól ered, illetve jogi műnyelven „okozatos összefűggésben áll.“ Különben is a perújítás tisztán az alapperbeli tényállást van hivatva a perújítással élő fél részéről előterjesztett új bizonyítékok alapján elbíralni, minélfogva a magánvádló kívánsága aki perújítással nem élt, figyelembe nem vehető. Ezenfelül több más érvel kimutatja, hogy a vád kérelmének hely nem adható.

Dr. Cziner Miksa védő esatlakozva védőtársa előterjesztéséhez hozzászól, hogy a Bökke bizonyítványában Landau Máriaának a Bökke által megvizsgált egyénnyel való személyazonossága megállapítva nincs, s így biztosan nem állítható, hogy Bökke tanár csakugyan a vádlót vizsgálta-e meg s róla állított-e ki bizonyítványt, vagy más egyénről.

Dr. Eötvös Bálint, magánvádló képviselőjének válasza és a védők viszon válasza után a tárgyalást vezető kir. járásbíró legott meghozta és kihirdette e kérdésben a végzést, melylyel a magánvádló képviselőjének súlyosbító kérelmét elutasította s az ügy tárgyalásának folytatá-

Van egy oklevél 1.32-ből is, itt azonban a második számjegy hiányzik, az évszázad tehát nem teljesen bizonyos.

A XVIII. századból a Szendrői Török András, 1741. évi, s a Balogh János 1757—1764. alispáni hivataloskodása említenők.

A következő évszázadból alispán volt 1810-ben Máriaassy István, 1820-ban Abaffy Károly, rajta kívül szerepeltek a Szent Miklósi, a Bodon, a Fáy és a Bornemisza családok tagjai, mennyi elismeréssel? — köztudomású.

Mi-lőtt Gömörnek Kis-Honttal való egyesülése megtörtént, a mostani rimaszombati járást az 1687. évi országgyűlés XXV. törvény-cikkelye „kerület“ név alatt törvénybe írtatta. A kishontiaknak nem kellett többé a gyűlésekre Korponára zarándokolniok, s a kapuk összegeztetése körül Jánoki Farkas alispán ez alapon daczolt az anya-vármegyével s később Kubinyi Adám ez alapon állott az elégtelenség élére.

Az 1729. évi országgyűlés XXIII. törvény-cikkelyének 4. §. végre arra is megadta az engedélyt, hogy a kishonti közbirtokosok a szükségbe képest gyűléseket hívhassanak egybe, s magát a vármegyét csak utólagosan értesítsék ezen gyűlések határozatairól.

A főispán bizonyos ideig közös személy volt, a vármegyei tisztikar élén azonban csak egy „helyettes“ alispán állott Kis-Hontban, s a közös költségeket a rimaszombati gyűléseken minden évnegyedben „quóta“ szerint vetették ki delegatusok mellőzésével.

Mivel ezen egyesítés első kísérlete a XVIII. század elején a kishonti tisztikar folyamodványa következtében jött létre s az abban kifejtett indokok örök hálára kötelezték az utókort, ezen folyamodványt ki kellene emelni a feledékenység homályából, ép ugy, mint azt a kérvényt megörökítettük, a melyben a vármegye állást foglalt II. József eszázár törekvéseivel szemben, s 1790-ben a hadi adót Pelsőczön megtagadta.

A vármegyei tisztikar multjáról érdekes történeti visszaemlékezéseket közölt Ebeczky Emil, sajnos, hogy annak folytatása abban maradt.*)

Miután hasonló előmunkálatok sok utánjárásba és nagy fáradságba kerülnek; kívánatos, hogy az elejtett fonalat a fiatalabb nemzedék vegye a kezébe.

Findura Imre.

*) „Századok.“ X. évf. Budapest, 1876. 60—76. lap.

- 1477. Runyai Soldos Vincze,
- 1477. Szkárosi Tamás,
- 1483. Szentkirályi Perles Albert,
- 1485. Jenei György,
- 1491. Putnoki György és Nagy András, murányi várnagyok.
- 1492. Kálnai Pál,
- 1492. Belleni László és Felfalvi László
- 1493. Felfalvi László.
- 1493. Belleni László és Kálnai Pál.
- 1495. Putnoki Bertalan,
- 1497. Belleni László és Felfalvi László,
- 1497. Felfalvi László,
- 1497. Szemerésényi Kristóf,
- 1498. Felfalvi László,
- 1498. Szemerésényi Kristóf,
- 1498. Pilinyi László,
- 1498. Tornallyai János,
- 1499. Felfalvi László és Tornallyai János,
- 1499. Felfalvi László, Zemerésényi Kristóf és Tornallyai János.

A következő században az eddig szerepelt családok közül csak ötnek az ivadéka viseltek tisztséget s a Tornallyai a Runyai Soldos, a Derenesényi, a Putnoki és a Korláth családok; hanem igen is újak jöttek a hatalmasokkal összeköttetésbe s többeket le is szorítottak a közpályáról, ilyenek a Csetneki, a Zabari, a Sankfalvi, a Csathó, a Csomporházi Csompor, az Alaschka, a Sankfalvi Hős, az Abafalvi Zoráth, a Széchy, a Barna, a Lorántfy, Soóry és az Osgyáni Bakos, a melyek történeti anyagól-ván egy-egy kis monographiára volnának érde-mesek.

De lássuk a XVI. század alispánjainak jegyzékét időrendben:

- 1501. Felfalvi László, Zemerésényi Kristóf és Tornallyai János,
- 1503. Tornallyai János és Runyai Soldos Lázár,
- 1505—1507. Tornallyai János és Runyai Soldos Lázár,
- 1509—1510. Tornallyai János és Runyai Soldos Lázár,
- 1512. Tornallyai János és Runyai Soldos Lázár,
- 1516. Tornallyai János és Derenesényi Péter,
- 1518. Derenesényi Péter és Tornallyai János,
- 1520. Tornallyai János, a ki a mohácsi esatateren maradt,

sát elrendelte, indokolván ezt részben a védők érveléséből merített, részben önálló, logikus érvekkel.

Magánvádlo képviselője Eötvös Bálint ezen határozat ellen felbuzerálást jelentett be, azonban a bíróság részéről ügyelmeztetést nyervén arra néve, hogy ily végzések ellen csak semmisségi panasznak van helye, előterjesztését ily értelemben módosítja.

Ekkor a tárgyalás magánvádlo kihallgatásával, majd p a n a s z l o t t kihallgatásával folytatott, ki előadja, hogy csak egy úte sel bántalmazta a magánvádolt olykép, hogy csupán kezűjait érintették a vádlo balarczának alsó részét.

A védők a vádlotthoz intézett több fontos kérdéssel igyekezvén a tényállást tisztázni kihallgattatt

Dr. Szabó Samu megyei főorvos mint tanu. A főorvos az általa adott orvosi szakvéleményt fenntartotta. A védők kérdésére constatálta, hogy a leirt tünetek egy része csak a magánvádlnő bemozdásán, más része azonban a főorvos saját észleletein alapul. Az orvosi szakvélemény képezvén a vádlottra néve a legterhelőbb bizonyítékot, az annak fenntartásával végződött délelőtti tárgyalás a vádlot ügyét semmivel sem vitte előbbre.

A délután két óraker folytatódott tanuhalgatás ellenben számos oly körülményt hozott napfényre, mely a védelemre néve kedvező. Az első sorban kihallgattott

Rigó János, kereskedelmi utazó előadja, hogy a vádlot szemben állott vádlnőre mért ütések számára nem emlékszik; vádlnő a bántalmazás után huzamos ideig az üzletben maradt és fájdalomról nem panaszkodott. A délelőtti történt bántalmazást követő délután folyamán magánvádlnő rövid ideig ismét az üzletben, este pedig hosszabb ideig az üzleti irodában tartózkodott. Tanu a vád által tett keresztkérdések egész özőnében teljes biztonszággal és lelki nyugalommal teszi vallomását, melyet esküvel is megerősít. Az ezután kihallgattott

Jellinek Jakab, fakereskedő csak hallomásból nyervén tapasztalait, meg nem hiteltett.

A védelem Matheidesz tanuak kihallgatásáról az időközben tudomására jutott körülmények miatt lemondván, utolsó tanuként.

Jellinek Jakabné hallgattatt ki. E rokonszenves érdeklődéssel kísért tanu előadta, hogy a bántalmazást követő napok valamelyikén délután másokkal együtt ozsounán volt magánvádlnőnél, a kin sértések nyomát nem látta, s kitől fájdalmak miatt panaszt nem hallott. Jelenlétében ott időzött egy darabig Dr. Szabó főorvos is, kivel a magánvádlnő a mellékszobában értekezett. Azt hiszi, hogy ezután említettett, hogy a látleletet vádlnő ekkor kapta meg.

Az ezen napra beidézett tanuk kihallgatása véget érven, Dr. Eötvös Bálint bejelentette további tanuként: sértett férjét Landau Amandust, nővérét Holländer Lajosné, sógorát Holländer Lajost és házi orvosát Dr. Lichtscheint Adolft, míg a védelem az akkor alkalmazásban volt két segéd, továbbá Ginovszky Lajosné kihallgatását s egyszersmind az orvosi látleletnek az igazságügyi orvosi tanácsához való felterjesztését kérte.

Az eljárást vezető bíró a tanuk kihallgatását és egy újabb határnapra való megidézését elrendelte; a látlelet felterjesztése iránt pedig a szükséghez képest később fog határozat hozatni.

Ezzel a vádlottra néve az alapperbeli tárgyalásnál sokkal keesegtetőbb eredménnyel végződő mostani tárgyalás bizonytalan időre elnapoltatt.

Felhívás.

A kisdedovásról szóló 1891. évi XV. t. cz. szerint a nyári gyermekmenedékházakban ezentul dajkákul csak oly nők alkalmazhatók, kik valamely arra jogosított ovadában 6 hétig tartó gyakorlaton voltak s erről a felügyelő bizottság elnöke és a kir. Tantulügyelő által aláirt bizonyítványt nyertek. Ily tanfolyam tartására a rimaszombati kisdedovada fel lett jogosítva. A tisztelt községi előljárók felhivatnak, hogy az ovodájukba dajkákul alkalmazandó ily nőket a rimaszombati kisdedovadaba 6 heti gyakorlatra beküldeni sziveskedjenek. A tanfolyamra felvételnek azon 18—40 éves nők, kik irni, olvasni tudnak és kifogástalan erkölcsi magaviseletüket községi bizonyítványval igazolják. Ezek a rimaszombati ovónőtől utastást nyernek arra néve, mikép kell a gyermekeket ápolni, rendre, tisztaságra, illedelmes magaviseletre szoktatni, a legegyszerűbb játékokkal foglalkoztatni és a nem magyar nyelvű gyermekeket a magyar nyelv ismeretébe bevezetni. Rimaszombat, 1893. július 15-én.

A községi iskolás.ék.

Hirek és vegyesek.

Ezüst menyegző. Dapsy József, Gömörmegey érdemes főpénztárnoka f. hó 8-án ünnepelte boldog házias életének 25-ik évfordulóját, s ez alkalomból egy öt, mint fenkölt lelkű nejét, szül. Csesznok Vilma urnőt a rokonok, tisztelők és jóbarátok szinte elhalmozták jókívánataik s a szeretet és igaz ragaszkodás temérdek jeleivel. A köztisztelőben részesülő házaspár a nevezetes napot egy budapesti templomban áhitatos imádkozással ünnepelte meg, az ünnepeyre szánt költségjében pedig 200 frot Szabó György polgármesternek küldött be azon kívánsággal, hogy ez összeget a városi tanács belátása szerint használja fel a rimaszombati szegények érdekében. A neme gondolkozású és érzésű boldog házaspár e nagylelkű tette bizonyára minden ékesszólásnál szebben beszél, s bizvást kívánhatjuk az ezüstmenyegző alkalmával, hogy az Isten áldja, óvja meg őket sokáig családjuk örömeire, a közjó javára!

Athelyezés. Mint sajnálattal értesülünk, a helybeli tüztisztikar egyik legrokonszenvesebb tagja: Horák Hugó, tüzérszázados Iglóra helyeztetett át.

Megeyebizottság közgyűlés. A folyó hó 14. és 15-én végbement megeyebizottsági nyári közgyűlésről lapunk mult, rendkívüli számában hozott terjedelmes tudósítást a következőkben egészítjük ki: Tárgyalás alá került még a vármegyei levéltár rendezésének ügye, mely az állandó választmány javaslatának elfogadásával akként intéztett el, hogy a levéltár rendezése határozathozat ment, egyuttal azonban a volt esász. kir. törvényszéknek a levéltárban rendezetlenül elhelyezett levő iratai kielejteztenek, vonatkozólag azok elvitése iránt a kir. törvényszéket meg fogják keresni. A Rimaszombathan létesíteni szándékoltt katolikus olvasókör ügyében a közgyűlés a lapunk által már ismert tett tisztü főügyész

indítványt vita nélkül elfogadta, ugy, hogy a kérdés hullámokat nem vert. Az alapszabályok egyébként a miniszterium elintézése alá boesáttatnak s e célból a városi ügyész, polgármesteri, és megyei tisztü főügyész vélemények kapasan felterjesztetnek. A közgyűlésnek még számos más ügyész vélemény és közizagazgatási jelentések képeztek tárgyat, melyek azonban nagyobb részt minden vita nélkül elfogadtattak. A közgyűlés 15-én délelőtti véget ért.

Kisdedovó majális lesz folyó hó 23-án vasárnap a Széchenyi kertben. A kisdedek szokott ártatlan és kedélyes multságára e helyen is felhívjuk a közönség szíves figyelmét.

A közs. es polg. leányiskola tervei. Az a pályázat, melyet városunk képviselőtestülete a polg. leányiskola felépítésére pár héttel ez előtt kihirdetett, az idő rövidsége daczára is fényesen sikerült. A mai napig összesen tizenegy terv érkezett be a polgármesteri hivatalhoz, melyek között több olyan is van, melyek a kívánalmaknak minden tekintetben megfelelnek. A községi iskola IV-ik osztályu tantermében a tervrajzok közszemlére vannak kitéve s így a nagy közönségnek is, de különösen a köpv. testület tagjainak módjában áll az új leányiskola építetéről véleményt alkotni. A tervrajzok közül észszerű berendezés, külső esín és olesóság tekintetében különösen három pályamunka válik ki: a 10., 11. és 4., számú. Az első a helyi viszonyoknak tökéletesen megfelel s részben a szakemberek véleménye is felé hajlik. A második (Budapestről származó pályamunka „Gömörmegey gyöngye: Rimaszombat” jeligével) a külső esín mellett az által is kiválik a többi felett, hogy különös gondot kíván fordítani az épület belső berendezésére, nevezetesen a szellőztetésre, fűtésre, closetkra stb., s a mennyeiben két főbejáratot tervezett, az elemi és polgári leányiskola tanulóinak elkülönítését is figyelembe vette. Költségvetése 40 ezer frot. Az utóbb említett 4-ik számú pályamű „Nyelvben él a nemzet” jeligével, nemesak külsőleg legdiszesebb, de a műgond, és a szakértelem, melylyel szerző művét megalkotta, határozottan öszes társai fölé jemelik. Alig lehetne más kifogást emelni ellene, mint azt a sajátosság rooco és renaissance stylvegyületek, mely a tornyos fedélszerkezeten és egyéb díszítvényeken egy kissé viritós külsőt kölesönöz az iskolának. Ez azonban nem válnék hátrányára egy oly épületnek, melynek szomszedsága egy komoly, méltóságteljes törvényszéki palota és egy komor falaival égnek meredő börtön. A csoportozatban egy ily kivételü iskola képviselné a nyajasabb elemet. Költségvetése 35.000 frot. A többi tervek között is van egy pár figyelemreméltó. Ilyen a 9-ik számú, mely egyszerű, komoly külseje mellett az oktatás czéljainak megfelelő belső berendezése által magára vonhatja a szakértők véleményét; tantermei világosak és nagy méretűek, de külsőleg stylszerűsége nem törekedett. A 2. 7. és 8. számúak is igényt tarthatnak a figyelemre, bár a fentebbiek előnyeivel nem bírnak. Egy szóval a pályázatnak fényes erkölcsi sikere van s a közelebbi napok alatt szakértőkkel alakított jury fogja eldönteni, hogy melyik két legjobb nyeri el a város által kitézött díjakat. A nyertes művek szerzőivel a leányiskola mielőbbi felépítésére külön tárgyalások alapján fog a szerződés megkötetni.

A Tompa-szobor egyesületek köréből. Tudvalevőleg megeyénkben két egyesület létezett, melyek mind egyikének az volt a czélja, hogy Tompa Mihály koszorus költőnek lehetőleg rövid idő alatt hozzá méltó érzés-szobor állittassék Rimaszombatan. Mindkét egyesület a maga részére vitatta a létjogosultságot, míg végre a folyó hó 17-én délután megtartott közös értekezleten a két egyesületnek régóta tervezett összeolvadása bekövetkezett. Az egyesülés öröndetes tényének főérdeme mindenesetre Dr. Veres Samu főgyimnasiumi tanárt illeti, ki jól lehet azon egyesületnek volt elnöke, mely korra néve is idősebb volt s elért eredményre néve is tulszárnyalta a fiatalabb egyesületet: a jó ügy érdekében elismerésre méltó önmegtadással jelentette ki abbéli készségét, hogy a két egyesület összeolvadását előmozdítja. Nyomban elő is terjesztette az elnöksége alatt eszközölt gyűjtésekről vezetett számadását, melynek öröndetes végeredménye az, hogy a Tompa szobor javára 1600 frotnyi összeg van a helybeli pénzintézeteknél gyümölesözőleg elhelyezve. A két egyesület közös gyűlési elismerő meleg köszönetét nyilvánította Dr. Veres Samu volt elnöknek eddig kifejtett önzetlen és buzgó munkálkodásáért, s részére, a számadások tüzetes felülvizsgálata után a felmentvényt minden irányban megadta. Kimondta egyuttal a gyűlés, hogy a szobor létesítésén ezentul fokozottabb tevékenységgel fog működni. A legközelebbi teendőket az fogja meghatározni, hogy a július 30-iki Tompa-ünnepély lefolyása milyen irányba fogja terelni megyei társadalmunk előkelőbb tényezőit. Amnyi azonban máris ki lett mondva, hogy a szobor-alap javára még a nyár folyamán egy nyilvános táncmultságot rendeznek. — Végül a gyűlés br. Nyáry László elnök utján felkérte Dr. Veres Samu urat, hogy az immár összeolvadt egyesület meglevő összes vagyonának kezelését vállalja el mindaddig, míg az egyesület tevékenysége szélesebb alapokra lesz fektethető. Dr. Veres Samu a kérelemnek engedve átvette az ifjusági egyesületnek mintegy 800 frotnyi értékű vagyonát is, mely szintén pénzintézeti betétként gyümölesződik, ugy, hogy az összeolvadt egyesületnek immár közel harmadfélezer forintnyi összeg áll rendelkezésére. Ezen alap most már minden valószínűség szerint gyorsabban fog gyarapodni, minthogy az eddig alig felkarolt szoborügy iránt megeyszerte általánosabb érdeklődés kezd mutatkozni.

Tájékoztató a budapesti állami ipariskolába való felvételre néve. Az állami ipariskolába (helyiség: Budapest, VIII. népszínház-uteza 8-ik szám,) a beiratások szeptember 1. napjától 5. napjáig tartanak. Rendes tanulókul felvételnek azok a 15 évet betöltött ifjak: a) kik a polgári iskola, gymnásium vagy reáliskola négy alsó osztályában jó osztályzatú bizonyítványt nyertek, az iskola első évfolyamának fótantárgyait képező

tárgyakból. Ezek: a magyar nyelvtan, számtan és algebra, mértan és mérrani rajz. b) Iparos segédek és mindazok, kik az előbbi pontban kívánt ismeretekben a felvételi vizsgálatnál kellő készülttséget tanusítanak. c) rendkívüli tanulókul felvételnek egyes szakosztályokba azok, kik az iparos tanuló számára szervezett iskola 3 évi tanfolyamát bevégezték és legalább jó osztályzatú bizonyítványuk van, továbbá kik a megkivántató ismeretüket kellően igazolják. Általában szükséges, hogy a belépni kívántó növendék az általa választott szakcsoporthoz iparagban már előre gyakorlatot szerzett, de legalább is azon két havi nyári szünidő alatt, a mely után az intézethe akar lépni, a gyakorlatban foglalkozott legyen. Az intézetnek öt szakosztálya van, u. m. az építészeti, gépészeti, a vegyészeti, a fém- és vasipar, s a faipari szakosztály. Az intézet végbizonyítványra a gépészeti, vegyészeti, fém, és vasipari, és faipari szakosztály tanulóinak egy évi gyakorlati működés igazolása mellett jogot ad a szakjuk körébe tartozó s képesítéshez kötött iparágak üzésére; az építészeti szakosztály tanuló pedig három évi gyakorlati működés igazolása mellett jogosítva vannak a komüves, a kőfaragó, vagy az ácsmesterség gyakorlására s építő mesteri vizsgálatot tehetnek. Azon tanuló, kik valamely középiskola négy alsó osztályának sikeres elvégzése után lépnek az intézetbe s itt a három évi tanfolyamot szintén sikeresen végzik el, a katonai szolgálatnál az egyéves önkéntess g kedvezményében részesülnek. A beiratási díj 2 frot a tandíj felvélenként 10 frot.

Baleset. Schweitzer Dávid szódaviz-gyárában e napokban egy szódavizes üveg szétrobbanása sajnos baleset okozója volt. A gyártásnál alkalmazott egyik munkás ugyanis az üveg szétrobbanása következtében karján oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a megyei közkórházban kellett ápolás alá venni.

A szövetkezeti ügy haladása. Mint a „Szövetkezés” czimü folyóirat f. hó 15-iki számában olvassuk a hitelszövetkezetek ügye legközelebb alkalmasint át fog esni az előkészületek és kísérletek stádiumán. Ezzel egyutt a „Szövetkezés” is be fogja fejezni pályafutásának első részét. Volt némi része abban, hogy oly körök érdeklődése is feltámadt a szövetkezetek iránt, melyek előbb mit sem gondoltak vele és abban, hogy a társadalmi kérdések tárgyalása ma már több rokonszenvre és fogékony-ságra számíthat, mint számíthatott még csak nem is nagyon régen. Ezek a tények azonban új köteleességeket rónak a szövetkezeti ügy munkásaira. Eppen azért a jövő évtől kezdődőleg a lap tágasabb körben fogja folytatni munkáját s kiterjesztik a gazdasági és társadalmi élet egyéb fontos ágazataira is. A „Szövetkezés” tehát a jövőben egy socialpolitikai havi szemle alakjában fog napvilágot látni, melynek minden száma 4—5 ívet fog magában foglalni.

Nyilvános nyugtázás. A rimaszombati polg. olvasókör által f. évi július hó 9-én tartott nyári táncmultságot bevételre volt:

Belépti-dijakból	96 frot 90 kr.
Felülízetésekből	20 frot — kr.
Összesen:	116 frot 90 kr.
A kiadás volt:	32 frot 40 kr.
Maradvány:	84 frot 50 kr.

Az egylet nevében köszönettel nyugtázom a következő szíves felülízetéseket: Holländer Lajos 1 frot 20 kr. Rábely Miklós, Rónay Gyula, Varga Lajos, Felely Ferencz, Perez Samu, Rakottay Daró 70—70 kr. ifj. Kovács Ferencz, Fülöp József, Eszrényi N.-né, Sándor F.-né, Hagerter Lajos, Tomay Alajos, Kohn testvérek (Eger), Horváth György, ifj. Léway István, Braun Zsigmond, Brady László, Kosner Vilmos, Mindszenty Bertalané, Jellinek N., Gömör Miksa, Gees István 40—40 krt. Kohn Adolf 30 krt. özv. Miskolezy Istvánné, ifj. Bredár A., ifj. Tóth János, Tarjányi János, Kovács Gyula, Szabó József Rakottay Lajos, Rakottay József, Dániel Ferencz, Vozári Sámuel, Széplaky Lajosné, Remenyik Samu, Accipiter Lajos és József, Lojko Lajos, Éva János, N. N. Perez Gyula, Majorossy Géza, Benyo Lajos, B. J. (Füle) Országh György, Schwarz József, Blumenthal Samu, id. Tóth János, Zsuffa Kálmán, Szabó J.-né, Jakovecz Alajosné, Kohn Jakab, Benyo László 20—20 krt. Dienes József, Banyák István, Magyar Pál, Tóth József, Török János, Török Miklós, N. N. Balázs József k., Perez Pál, N. N. Turóczy J.-né, Teichner Antal, özv. Hruska J.-né, Kovács Péter, Szlávy Teréz, Hovszky N., Bródy N. Trubint Lukács, N. N. 10—10 krt. — Rimaszombat, 1893. július 16-án. — Rónay Gyula, egyleti pénztárnok.

A Fővárosi Lapok-ból immár a 30-ik évfolyamnak teljes első félvéi része fekszik előttünk. Valóban e lap méltó előkelő multjához, nagy tekintélyéhez, sőt a lefolyt félvében még fokozott mértékben töltötte be azt a kiváló szerepet, melyre a hazai szépirodalomban és sajtóban hivatalva van. Elsőrangú írók támogatták a mintaszerűen szervezett belső szerkesztőségi apparátust. Nagybeesű eredeti és fordított elbeszélések alapos tudással, sok szellemes és elegáns tollal megirt első cikkek, a kisebb novellisztikus dolgozatnak minden válfaja, a hölgyvilágot közvetlenül érdeklő dolgozatok, a társadalom különböző rétegeinek érdek- és eszmekörére vágó cikkek, vidámak és tanulságosak, szebbnél-szebb költemények, külföldi eredeti levelezések, a Fővárosi Lapok Vasárnapjának változatos és illusztrációkkal kísért cikkei, friss és gazdag hírvirátok: ez az immár harmincz éves Fővárosi Lapok. A Fővárosi Lapok előfizetési ára: egy hóra 1 frot 40 kr, negyedévre 4 frot. Megrendelő czim: Fővárosi Lapok kiadóhivatala Budapest, Ferencz-tere 3.

„Kortársak”, „Zeitgenossen”, Vekodruho via ez. a. a magyar, német és tót ifjuság és nép számára Körösi László dr. fővárosi író és főreáliskolai tanár szerkesztésében és kiadásában egy új füzetes irodalmi vállalt indul meg, mely hazafias és tanító irányánál fogva méltán megérdemli az olvasó közönség pártfogását. — A Franklin-Társulat nyomdájában készülő díszes füzeteket mesteri kivitelü arezkép és művészi czimlap fogja ékesíteni. Az 5—10 ívre terjedő füzetek a fejedelmek közül népszerű nyelven be fogják mutatni három hazai nyelven a következőket: XIII. Leo. Ferencz József, Erzsébet, Ferencz Ferdinánd, József fg. Viktória angol kir. II. Vilmos német es. III. Sándor orosz ez. Umberto olasz kir. II. Lipót belga kir. II. Oszkár svéd-norvég kir. Abdul Hamid török es. IX. Keresztély dán kir. XIII. Alfonso és Krisztina, Károly

román kir. Sándor szerb kir. György görög kir. Károly Ferd. portugall kir. Ferdinánd bolgár fejedelem. — A főpapok közül: Vaszary K., Császka Gy., Samassa J., Schlauch L., Hornig K., Hidassy C., Zalka J., Dulánszky N., Schopper Gy., Meszlényi Gy., Steiner F., Bubics Zs., Dessewffy S., Bende J., Rimely K., Cselka N. érsekeket és püspököket. — Az államférfiak közül: Kossuth L., Tisza K., Wekerle, Szilágyi, Csiky A., Apponyi, Eötvös, Ugron, Berzevicy, Zichy N., Eszterházy M. M., Csemegi, Szilágyi, Zichy Jenő. — Irók: Jókai, B. Bajza L., Sz. Nögáll J., Tustek Anna, Tóth L., Szilágyi S., Szász K., Gyulai P., Vadnai K., Vajda J., Falk M., Bak-say S., Agai A., Horváth Gy., Rákosi J., Szana T., Ab-rányi, Bartók, Kaas, Eudródi, Erődi B., Mikszáth, Vá-radi A., Herczeg, Kereczag stb. — Művészek: Mun-kácsy, Zichy M., L. Sz., Benezur, Wagner, Roskovits, Lietzenmayer, Stróbl, Zala, Zichy G., Paulay, Prielle K., Jászay M., Márkus E., Török J., Blaháné, Kürty Kl., Ujlázy, Náday, Nagy, Mihályfi stb. — Tudósok: Pulszky, Brassay, Vámbéry, Eötvös, Széchen, Szily, Thaly, Sinyci, Szabó, Fraknoi, Knauz, Póz, Dankó, Széchenyi, Lóczy, Herman, Beöthy, Schwarz, Abrányi, Nagy J., Szar-vas, Timon, Czigler stb. — Külföldi nagyok: Bis-marek, Edison, Carnot, Gladstone, Mommsen, Virehow, Lindau, Müller, Cantu, Rossi, Flammarion, Pasteur, Koch, Rothschild, Matejko, Zumbusch, Joachim, Sarah B., Duse, Sarasate, Verdi, Mascagni, Ibsen, M. Twain, Tolstoj, Zola, Sardou, Ohnet stb. Egy-egy füzet bolti ára 30 kr. Ot fü-zet előfizető ára egy frt, mely összeg a szerkesztő-kiadó nevére (Bpest, Andrassy ut 25. szám alatt) küldendő.

CSARNOK.®)

Gyanus utazások.

— Panasolja egy menyecske. —

A férjem azon a napon kedvetlenül, mérgesen érke-zett haza. Összeráncolt homlokán, villámlo tekintetén nyomban észrevettem, hogy valami kellemetlenség érte.

A cipője sáros volt, (még azt is elfelejtette meg-törölni), a kalapja gyűrött s a kabát csak úgy lógott rajta.

Aggódni kezdtem s hozzásimulva nyájasan kérdeztem:

— Mi történt, édes?

Mormogott valamit, miközben kalapját egy sarokba esapta. Aztán lerázogatta kabátját is s egy karosszékre vetette magát.

Nagyokat fujt s halkán dörmögte:

— El kell utaznom!

No ez engem sem lepett meg valami kellemesen. Nehány hónap óta csaknem minden héten elutazott ne-hány napra Kassára. Mindig az ügyei kényszerítették rá. Türelmetlen kliensek, a kik erőszakoskodtak s a kik nem nyugodtak meg addig, míg a fiskális ur föl nem ezhelődött s személyesen utánna nem nézett a kir. táblánál a dolgokat.

Persze, hogy terhére volt a férjemnek is ez a sza-kadatlan utazgatás. Minduntalan vasuti kupékban szoron-gani, másutt hálni, másutt ebédelni! . . . Szörnyűség! . . . A háta borsódzott, valahányszor utra kellett kellnie. Ő maga is megmondta ezt nekem akárhányszor.

Most azonban már úgy látszott, esordulásig telt meg a pohár.

Az öregem kínosan fészkelődött a helyén, majd hosszas töprekedés és számítás után felkiáltott:

— Eh, még sem fogok elutazni!

Az első pillanatban nagyon megörültem ennek a kijelentésnek. A következő perczben azonban már eszembe jutott, hogy hátha ez ártani fog férjem irodájának és jó hírnevének.

— De ha el kell utaznod! — mondtam s megsi-mítottam a fejét.

Elégedetlenkedve válaszolta:

— Hiszen kell . . . kell! . . . Persze, hogy kel-lene! . . . Nagy dologról van szó . . . Százezer forintos perről. De hát elvégre is, nem többet ér nekem az én itthonom, az én esendes, családi boldogságom, mint a pénz? . . . En bizony boldog vagyok itthon . . . En nem is utazom el! . . . Vesszen el az ügy!

De már ezt az én egyszerű asszonyi eszemmel is beláttam, hogy nem jó lesz így.

Az ilyen szerencsét nem szabad olyan könnyedén eldobni. Aztán az ég tudja, minő következményekkel járna még a dolog! Biz ezt nem lehet annyiban hagyni. Ezért el lehet s el is kell szenvedni egy kis kellemetlenséget.

Atfogtam hát a nyakát s húzódva esökoltam meg a homlokát. Aztán így szóltam:

— De lásd, édesem, mégis jobban tennéd, ha el-utaznál!

Gyanakodva tekintett rám s gúnyosan kérde:

— Olyan nagyon kívánod, hogy elmenjek? . . . Érde-kebben fekszik tán?

Szinte zavarba jöttem. Elpirulva, rebegve feleltem:

— Nem, nem! . . . De hát úgy gondolom . . . azt hiszem . . . azt hiszem . . .

Szótlanul kelt föl s irodájába ment.

Este aztán mogorván szólott hozzám:

— Elutazom!

S el is utazott.

Négy nap múlva jött vissza fáradtan, összetörve, gyöngén és álmosan.

Alig tudott a lábán állni s szörnyű sok vizet ivott. Azt mondta, hogy a szállodai ágyban nem tudott aludni s a koresmai koszt nagyon elrontotta a gyomrát.

Sajnáltam szegényt nagyon s gondosan ápoltam. Sokat dolgozhatott, hogy úgy kimerült!

Csak azt szeretném tudni, miért volt minden gomb-lyukában piros szegfű s miért volt leöntve — a frakkja teljesen piros borral!

Füresen tárgyalhatnak ott azon a — Kassán!

*) Lapunk ezen rovatának változatosabbá tétele végett heten-ként felváltva közlünk abban komoly és mulattató tartalmú cikke-ket. Ennekfoga a mult számunkban megkezdett irodalmi tanulmány közlését csak kéthetenként folytatjuk. A szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN.

Főmunkatárs. S. SZABÓ JÓZSEF.

Árlejtési hirdetmény.

2730. sz. — Az itteni m. kir. méntelep-osztály részére építendő tiszti lak kiadása — vál-lalat útján — határozatván, felhivatnak mind-azok, kik azt felvállalni óhajtják, hogy ez iránti zárt — és az árlejtési feltételeknek megfelelően felszerelt — ajánlataikat folyó évi augusztus hó 5-ének d. e. 12 órájáig a polgármesteri hivatal-hoz adják be.

A vállalat előirányzott összege 13412 frt 79 kr., bánatpénz annak 5%-tólja

Az árlejtési feltételek, az építés alapjául el-fogadott terv és költség-számítás a polgármesteri hivatalba, a hivatalos órák alatt megtekinthető.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsá-nak 1893. évi július hó 18-án tartott üléséből.

Szabó György, polgármester.

Birtok-bérbeadás.

A teledi vasuti állomástól egy órányira, egy 300 hold szántó-, 73 hold rét- és 1000 hold részint mezei-, részint erdei legelőből álló, ki-válólag juh, sertés és szarvasmarha tenyésztésre alkalmas birtok haszonbérbe kiadó. — Czim meg-tudható e lap kiadóhivatalában. 1—3

Árverési hirdetmény.

301. szám — Sajó-Gömör m. város — mint erkölcsi testület — tulajdonát képező „arogvány“ nevű erdőnek rendkívüli kivágatása a nagyméltó-ságú m. kir. földmivelésügyi ministeriumnak f. évi 22436.93. számú rendeletével engedélyezett-vén, az árverés határideje **f. évi augusztus hó 20-ik napjának d. e. 9 órájára S.-Gömör m. város házához** ezennel kitűzetik, miről az árverezni szándékozók azzal értesítettek, hogy az árverés a következő feltételek mellett fog megtartatni.

1-ször. Az erdő kivágatására határidőül 1893. évi október 1-től számítandó, esetleg makk és suska termés esetén 1893. évi december hó 1-től számítandó egy év, és a fakitakarítására pedig 1893. évi decz hó 1-től számítandó két év enged-tetik azon okból, mert az árverés alá bocsátott erdő területen a f. évben termelt makk és suska-termés a város tulajdonát képezi, s annak ki-használására határidő f. évi november hó végéig engedtetik.

2-ször. **Kikiáltási ár 9000 frt**, azaz kilenez-ezer forint.

3-ször. Az árverés megkezdése előtt árve-rezni szándékozók 1000 frtot tartoznak bánat-pénzül letenni, mely összeg a f. évi szeptember hó 30-án a vétel ár feléig kiegészítendő, a vétel-ár másik fele pedig 1894. évi január hó 1-én teljesen kifizetendő.

4-ször. Árverés alá bocsátatik az orogvány nevű erdőnek 190 hold kiterjedésű összes faállománya.

5-ször. Ha a teljes kifuvarozás a kikötött két év alatt a vevő által nem teljesítettik, az ezen határidő letelte után az erdőben maradt fa-állomány a város tulajdonába megy át a kifu-varozatlan fákkal egyetemben.

6-ször. Jelen jogügylet körül felmerülő szerződési bélyeg és százaléki költségek a vevő felet, ellenben a törvényhatósági jóváhagyási költ-ségek a várost illetik.

Az árverési feltételek egyéb részletei az alól-irt városi előjárásnál bármikor megtekinthető S.-Gömör, 1893. június hó 14-én.

Záhonyi János,
körjegyző.

Deák-pál András,
bíró.

FÁBRY KÁROLY

vegyeskereskedésbe Rozsnyón

egy tanuló vagy gyakornok

felvétetik, megjegyeztetvén, hogy az illető-nek alkalma van ugyanott a német nyel-vet is elsajátítani. 3—3

Fogfájás,

bármilynemű, még ha a fog odvas vagy rom-lott is, azonnal meg-szüntethető a hiru-nes **indiai kivonat** használata által. Kifünő-sége folytán egyetlen esaládból sem volna szabad eszernek hiányoznia. Valódi csak palaczkokban: 35 kr-ával; egyedüli főraktár: **Stech Kálmán**-nál Rimaszombatban.

Hirdetmény.

1101. sz. — A nagyrocezi kir. járásbíró-ság, mint telekkönyvi hatóság közlirre teszi, hogy **Maczkó Reken Zsuzsanna és társai** végrehajthatónak **Ferenz Varga Zsuzsanna** végrehajtást szentelő elleni 520 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehaj-tási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a nagy-rocezi kir. járásbíró-ság) területén lévő Jolsva-taploca község határában fekvő, a Ferenz Jánosné szül. Varga Zsuzsanna jolsva-taploca 4. számú telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanára az árverést 725 frtban ezennel meg-állapított kikiáltási árrban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1893 évi szeptember hó 20-ik** napján délelőtti 10 órakor Jolsva-taploczán a községi bír-házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan bees-arának 10 %-át vagyis 72 frt 50 krt készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal szá-mított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 1. §-ában kijelölt óva-dékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagyrocezen, 1893. évi május hó 19-ik napján. A nagyrocezi kir. járásbíró-ság mint telekkönyvi hatóság.

Molitorisz, kir. járásbíró.

Orgonajavítások.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség-nek, különösen pedig a tisztelendő lelkész és t. kántor-tanító uraknak, valamint a nemes gömöri egyházaknak becses tudomására hozni azt, hogy pár hét óta itt tartózkodom és mindennemű **hangszereket**, különösen **orgo-nakat** jutányos áron igazítok, avagy újakat is készítek. Eddig Oláh-patakon, Gócsón, Fekete-patakon, Kis Szlaboson, Hankován, Fekete-Lehotán, Rozlozsnán, Ragályon iga-zítottam az orgonát **Jelenleg a jolsvai r. kath. templom** 16 változatú nagy orgonáját tisztítom és hangolom A megrendeléseket oda kérem.

Munkámért jótállok.

Eddigi itt működésem sikerét bizonyítvá-nyaimmal igazolhatom.

Jolsván, 1893. jul. 5.

A nagyérdemű közönségnek

alázatos szolgálja:

2—4

Misurecz Béla,
orgonaműves, szepes-lőcsei lakos.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni m. kir. állami méntelep **eperjesi, debreczeni, turia-remetei** és **rimaszombati** osztályainál elhelyezett legénység és ménlovak részére **1893. november hó 1-től 1894. október hó 31-ig** szükségelendő takarmány és egyéb cikkek biztosítása tárgyában **f. évi augusztus hó 31-én** délelőtti 10 órakor írásbeli zárt ajánlatok tárgya-lása fog ezen méntelep számvevő irodájában megtartatni.

A szállítási feltételek a nevezett irodában valamint az illető teleposztályoknál megtekinthetők.

Az ajánlat szerkesztését, illetve a hatóságilag kifüggesztett árlejtési hirdetmé-nyekben kifüggesztett mintára különösen figyelmeztetik.

Debreczen, 1893. július hóban.

1—2

A debreczeni magy. kir. állami méntelep parancsnoksága.